

תורה ממרום לפרשת ויגש

בס"ד

מידה כנגד מידה

מאת : עזרא מרום

האדם מקבל את שכרו או את עונשו בהתאם למעשיו כמו שאנו אומרים בתפילה בפיוט יגדל אלוקים חי "גומל לאיש חסיד כמפעלו נותן לרשע רע כרשתו". במסכת סוטה דף ח ע"ב נאמר בקשר לאשה סוטה "במידה שאדם מודד, מודדין לו. היא קישה את עצמה לעבירה, הקב"ה ניוולה, היא גילתה את עצמה לעבירה, המקום גילה עליה ברבים. בירך התחילה בעבירה ואחר כך בבטן לפיכך תלקה תחילה בירך ואח"כ בבטן". בגמרא שם ומובאות מספר דוגמאות נוספות לביטוי "מידה כנגד מידה". למשל: "שמשון הלך אחרי עיניו, לפיכך ניקרו פלישתים את עיניו." (ט,ע"ב). בתלמוד מובאות דוגמאות רבות אחרות לעיקרון זה של מידה כנגד מידה. במאמר זה נעסוק במספר דוגמאות מפרשתנו ומהקודמות לה.

1. אחרי מכירת יוסף לישמעאלים יהודה טבל את כתונת הפסים בדם עזים ואמר ליעקב "הכר נא הכתונת בנך היא.. טרוף טורף יוסף". כנגד זה מאוחר יותר אמרה תמר ליהודה באותה מטבע לשון: "הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה" על כך אומר המדרש: יהודה חטא ב"הכר" ונכשל ב"הכר". מידה כנגד מידה.

2. ליוסף קיצרו 10 שנים מחייו כנגד 10 פעמים ששמע על אביו "עבדך אבינו" ולא מיחה בו. יוסף שמע את הביטוי "עבדך אבי" מיהודה חמש פעמים ומהמתרגם חמש פעמים. בסך הכל עשר פעמים. ובכל הפעמים לא מחה על שקוראים לאביו בשם עבד. על זה אומרים חז"ל שהוא נענש שהפחיתו 10 שנים מחייו ובמקום לחיות 120 שנה הוא חי רק 110 שנים.

3. אחרי שיוסף פתר לשר המשקים את החלום באופן שיחזור לתפקידו בבית פרעה ביקש יוסף משר המשקים שיזכור אותו לטובה ואמר לו "זכרתי והזכרתי" על 2 מילים אילו נענש יוסף ב 2 שנים נוספות בכלא. העונש נגרם בגלל שיוסף בטח בשר המשקים ולא שם מבטחו על ד'. עליו נאמר הפסוק: "אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו ולא פנה אל רהבים ושטי כזב". (תהילים מ,5)

4. בפרשתנו אומר יעקב למשה: "מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את שני חיי אבותי בימי מגוריהם." בשם המדרש נאמר "בשעה שאמר יעקב מעט ורעים היו שני ימי חיי, אמר לו הקב"ה אני מילטתיך מעשו ולבן והחזרתי לך את דינה ויוסף ואתה מתרעם על חייך שהם מעטים ורעים, חייך שלא תחיה כחיי יצחק אביך ויחסרו משנותיך 33 שנים כמנין 33 התיבות שיש בפסוק: "ויאמר יעקב אל פרעה ועד חיי אבותי בימי מגוריהם"

5. בפרשתנו נאמר: "ויבא יוסף את יעקב ויעמידהו לפני פרעה...ויברך יעקב את פרעה" (מ"ז). שואל רש"י בשם מדרש תנחומא: מה הברכה שבירכו? ברכו שיעלה נילוס לרגליו לפי שאין מצרים שותה מי גשמים אלא הנילוס עולה משקה. מברכתו של יעקב ואילך היה הנילוס עולה לקראת פרעה ומשקה את הארץ. כתוצאה מכך עלתה קרנו של פרעה וגדל כבודו מאחר שכל כלכלת מצרים היתה תלויה במי הנילוס. בדבר זה יש מידה כנגד מידה. כשם שפרעה העלה את יוסף לכס השלטון והביא לשפע כלכלי ליעקב וכל משפחתו, כך התברך פרעה שהנילוס יעלה לקראתו וישקה את כל השדות ובכך יהיה שפע כלכלי למצרים. זאת ועוד: כשם שיוסף זכה לכבוד גדול בגלל שפרעה העלה אותו להיות מושל על כל מצרים, באותה מידה זכה פרעה לכבוד גדול בכך שהנילוס עלה לקראתו.

לע"נ רוזה צברי בת יוסף ושולמית ז"ל במלאת שלושים לפטירתה.
ולזכות ולרפואת בניה רחמים, טל ויקיר ומשפחתם